

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
Національний університет «Одеська юридична академія»

**ЄВРОПЕЙСЬКІ ОРІЄНТИРИ РОЗВИТКУ УКРАЇНИ:
НАУКОВО-ПРАКТИЧНИЙ ВИМІР
В УМОВАХ ВОЄННИХ ВИКЛИКІВ**

МАТЕРІАЛИ
Міжнародної науково-практичної конференції

Одеса, 26 квітня 2024 року

Одеса
«Фенікс»
2024

*Рекомендовано до друку вченою радою
Національного університету «Одеська юридична академія»
(протокол № 8 від 15.05.2024 р.)*

За загальною редакцією **С. В. Ківалова**

Відповідальний за випуск **М. Р. Аракелян**

Є 24 **Європейські орієнтири розвитку України: науково-практичний вимір в умовах воєнних викликів** : матеріали Міжнар.наук.-практ. конф. (Одеса, 26 квітня 2024 р.) / за заг. ред. С. В. Ківалова. – Одеса : Фенікс, 2024. – 1000 с.
ISBN 978-617-8430-05-4

У збірнику відображено наукові напрацювання вчених, практиків, військовослужбовців у теоретичній та емпіричній площині у сферах філософських основ, загальної теорії та історичних досліджень держави і права, актуальних проблем світових соціально-політичних процесів, соціології та психології в умовах повномасштабного військового вторгнення. Висвітлено питання загроз національній безпеці в їх конституційному вимірі у рамках міжнародного та європейського права, трудового права та права соціального забезпечення, земельного, аграрного та екологічного права, пов'язані з функціонуванням економіки та підприємництва в умовах європейського вибору України. Розглянуто проблеми інформатизації та цифровізації суспільства, захисту інформації та кібербезпеки в умовах військового вторгнення, питання методики викладання іноземних мов, теорії та практики перекладу, проблеми лінгвістики та журналістики. Відображено наукові напрацювання у сферах адміністративного права та процесу, фінансового, морського та митного права, організації та вдосконалення судоустрою, прокуратури, інших правоохоронних органів, адвокатури. Висвітлено питання кримінального права, кримінально-процесуальних аспектів кримінального провадження та кримінологічних особливостей протидії злочинності в умовах воєнного стану, криміналістики, судової експертизи, психології та медицини у забезпеченні судочинства, цивільного та сімейного права, інтелектуальної власності та патентної юстиції, цивільного судочинства, господарського права та процесу. Розглянуто актуальні питання діяльності сучасних бібліотек у закладах вищої освіти, фізичної підготовки здобувачів вищої освіти.

Збірник розраховано на наукових і науково-педагогічних працівників, здобувачів вищої освіти, практичних працівників у сферах юридичної, економічної, соціологічної, політологічної, психологічної, філологічної наук, журналістики та кібербезпеки тощо.

УДК 005.332.2(4):316.42(477)»364»»20»(062.552)

Матеріали видано в авторській редакції

Сушко Анатолій Іванович, Прохоренко Аліна Марленівна ТРАНСФОРМАЦІЯ ПОЛІТИЧНИХ ТЕХНОЛОГІЙ В РАМКАХ ДЕМОКРАТИЧНОГО ТРАНЗИТУ	764
Акімов Андрій Володимирович СУЧАСНИЙ СТАН НОРМАТИВНО-ПРАВОВОГО ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ МОБІЛІЗАЦІЙНИХ ПРОЦЕСІВ В УМОВАХ ВОЄННОГО СТАНУ.....	766
Барасій Віта Юрївна СОЦІАЛЬНІ МЕРЕЖІ ЯК СЕРЕДОВИЩЕ ФОРМУВАННЯ МЕДІАКРАТІЇ	768
Білий Веніамін Сергійович ПОЛІТИКА ТА МАСМЕДІА: ВІД «ГАЛАКТИКИ ГУТЕНБЕРГА» ДО МЕДІАТИЗАЦІЇ ДЕБАТІВ.....	771
Возненко Леонід Валерійович ПРОБЛЕМИ ЄВРОПЕЙСЬКОЇ ІНТЕГРАЦІЇ МІСЦЕВОГО САМОВРЯДУВАННЯ УКРАЇНИ	773
Гевелюк Діана Андріївна SOFT POWER ЯК ІНСТРУМЕНТ ІМІДЖУ ДЕРЖАВ.....	774
Железков Андрій Іванович ТЕРОРИЗМ ЯК ЗАГРОЗА СВІТОВИХ СОЦІАЛЬНО-ПОЛІТИЧНИХ ПРОЦЕСІВ	776
Капсамун Олег Георгійович ГІБРИДНА ВІЙНА ЯК ВИКЛИК СУЧАСНОСТІ.....	778
Лисянський Павло Леонідович ЦИВІЛЬНИЙ МІЛІТАРИЗМ РФ ЯК ЗАГРОЗА ВИНИКНЕННЯ ВІЙСЬКОВИХ КОНФЛІКТІВ У КРАЇНАХ СХІДНОЇ ЄВРОПИ	780
Онищенко Олександр Олексійович ТЕХНОЛОГІЯ «БЛОКЧЕЙН» ЯК ВАЖЛИВИЙ МЕХАНІЗМ ЗАХИСТУ ЕЛЕКТРОННОЇ ДЕМОКРАТІЇ	782
Римар Богдан Анатолійович СОЦІОКУЛЬТУРНИЙ ПРОСТІР ЛЕГІТИМНОСТІ ПУБЛІЧНОЇ ВЛАДИ	784
Саліхов Артем Романович АКСІОЛОГІЧНИЙ АНАЛІЗ ВИБОРЧОГО ПРОЦЕСУ У ВІЙСЬКОВИЙ ТА ПОСТВІЙСЬКОВИЙ ЧАС	786
Фартушний Дмитро Сергійович ЕЛЕКТОРАЛЬНИЙ ВИБІР: ДЕМОКРАТІЯ ЧЕРЕЗ КОМУНІКАЦІЮ	788
Чігидін Валерій Вікторович ПАРТІЙНА КОНКУРЕНЦІЯ ЩОДО ПОЛІТИЧНОГО ПРЕДСТАВНИЦТВА ЯК ЄВРОПЕЙСЬКИЙ ОРІЄНТИР РОЗВИТКУ УКРАЇНИ	790
Ястребова Віра Андріївна ІНСПІРОВАНО-ЗОВНІШНІЙ СЕПАРАТИЗМ ЯК ІНСТРУМЕНТ СТВОРЕННЯ КВАЗІДЕРЖАВНИХ УТВОРЕНЬ В КРАЇНАХ ПОСТРАДЯНСЬКОГО ПРОСТОРУ	792

СЕКЦІЯ 20. СОЦІОЛОГІЧНИЙ АНАЛІЗ ПРОБЛЕМ СУЧАСНОГО СУСПІЛЬСТВА

Ярова Ліліана Вікторівна СТАН СОЦІАЛЬНОЇ ПОЛІТИКИ УКРАЇНИ ПІД ЧАС РОСІЙСЬКО-УКРАЇНСЬКОЇ ВІЙНИ	795
Яковлев Денис Вікторович РОЛЬ СЕРЕДНЬОГО КЛАСУ У СОЦІАЛЬНИХ ТРАНСФОРМАЦІЯХ	798
Вітовщик Тетяна Сергіївна, Байрук Оксана Ігорівна СТРУКТУРА СПОЖИВЧОГО КОШИКА ЯК ВИХІДНА ТОЧКА ФОРМУВАННЯ СОЦІАЛЬНИХ СТАНДАРТІВ УКРАЇНИ	800
Каретна Ольга Олександрівна ТРАНСФОРМАЦІЙНІ ПРОЦЕСИ СОЦІАЛЬНОЇ СТРАТИФІКАЦІЇ СУЧАСНОГО СУСПІЛЬСТВА.....	804
Прохоренко Євгенія Яківна КОНЦЕПТУАЛІЗАЦІЯ КАТЕГОРІЇ «ВІКОВА НЕРІВНІСТЬ»: СОЦІОЛОГІЧНИЙ ПОГЛЯД	806
Шмаленко Юлія Іванівна ТОКСИЧНІСТЬ У ПОЛІТИЧНОМУ МЕДІАПРОСТОРІ	808
Яковлева Лілія Іванівна ТРАНСФОРМАЦІЇ СУСПІЛЬНОЇ СВІДОМОСТІ ЯК ЧИННИК ЛЕГІТИМНОСТІ ПУБЛІЧНОЇ ВЛАДИ	811
Яценко Микола Анатолійович МОЖЛИВОСТІ ВИКОРИСТАННЯ КІЛЬКІСНИХ ТА ЯКІСНИХ МЕТОДІВ У НАУКОВО-ДОСЛІДНИЦЬКІЙ РОБОТІ СТУДЕНТА.....	813
Сафронова Ганна Володимирівна ТЕОРЕТИКО-МЕТОДОЛОГІЧНІ ПРОБЛЕМИ ОСВІТНІХ ПОСЛУГ У КОНТЕКСТІ БЕЗПЕРЕРВНОЇ ОСВІТИ ПРОТЯГОМ ЖИТТЯ.....	816

- війна змусила уряд перерозподіляти ресурси та фінанси на потреби оборони та гуманітарну допомогу, що призвело до скорочення дотацій для розвитку місцевого самоврядування;
- війна спричинили масову міграцію населення з уражених районів, що вплинуло на склад та динаміку розвитку місцевих громад;
- порушення прав людини та демократичних принципів на тимчасово окупованих територіях, що ускладнює їхню інтеграцію в європейські структури.

У цілому, війна в Україні відіграла негативну роль у процесі євроінтеграції місцевого самоврядування, оскільки вона породжує виклики та перешкоди на шляху до розвитку демократичних інститутів та стандартів у певних регіонах країни, що є однією з найбільших проблем.

Внаслідок війни в Україні було перенесено проведення реформ у сфері місцевого самоврядування, які б сприяли європейській інтеграції. Деякі законодавчі зміни та нормативні акти, заплановані для впровадження ще у 2022 році, були відкладені на майбутнє, оскільки умови воєнного стану не сприяли їхній реалізації. Після припинення правового режиму воєнного стану передбачається активізація процесу впровадження цих законодавчих ініціатив.

Ці зміни стосуються різних аспектів місцевого самоврядування, таких як розширення повноважень органів місцевого самоврядування, вдосконалення механізмів фінансового забезпечення та розподілу ресурсів, зміни у процедурах прийняття рішень та багато інших.

Після закінчення військових дій очікується, що ці нові законодавчі норми будуть введені в дію з метою зміцнення демократичних засад та покращення якості місцевого управління в Україні.

Отже, проблематика європейської інтеграції місцевого самоврядування в Україні становить складний комплекс проблем, які виникають у зв'язку з бажанням країни наблизитися до стандартів та цінностей Європейського Союзу. Необхідність приведення законодавства у відповідність із стандартами ЄС та забезпечення ефективного функціонування органів місцевого самоврядування стає важливою умовою для успішної євроінтеграції. Водночас, потрібно розвивати механізми контролю та впроваджувати реформи, спрямовані на підвищення довіри громадян до органів місцевого самоврядування та забезпечення їхньої більшої участі у прийнятті рішень.

Список використаних джерел

1. Європейська хартія місцевого самоврядування (переклад). *Офіційний вісник України*. 2015. № 24. URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/994_036#Text

Ключові слова: місцеве самоврядування, європейська інтеграція, проблеми місцевого самоврядування, територіальні громади, органи місцевого самоврядування.

Keywords: local self-government, European integration, problems of local self-government, territorial communities, local self-government bodies.

Гевелюк Діана Андріївна

*Національний університет «Одеська юридична академія»,
аспірантка кафедри політичних теорій*

SOFT POWER ЯК ІНСТРУМЕНТ ІМІДЖУ ДЕРЖАВ

У XXI столітті світ переживає критичні зміни, коли держави стикаються з серйозними політичними та соціально-економічними проблемами. Виклики мають глобальний характер і впливають на політику багатьох країн. Поширеною тенденцією в сучасному глобальному контексті є стурбованість окремих держав своєю владою та впливом. Це особливо важливо в світ-

лі зростання геополітичної напруженості, а також розподілу влади між глобальними гравцями. М'яка сила базується на здатності формувати переваги над іншими без застосування сили, примусу чи насильства, але через нематеріальні активи, такі як яскраві особистості, приваблива культура, цінності, інститути та політика, які вважаються легітимними та авторитетними.

М'яка сила – це тип впливу, який використовується шляхом переконання інших, особливо країн, робити те, що ви хочете, через політичну, моральну чи культурну привабливість без необхідності примушувати за допомогою погроз чи фінансових стимулів. Джозеф С. Най молодший, політолог із Гарвардського університету та автор книги «М'яка сила: засоби досягнення успіху у світовій політиці» [1], ввів цей термін наприкінці 1980-х років. Політологи використовують м'яку силу для обговорення зовнішньої політики та стилів управління політичних лідерів у різних частинах світу.

Використовуючи інструмент «м'якої сили», країна може заслужити повагу та підвищити свою глобальну позицію. Жорстка сила не може застосовуватися за межами території, і якщо якась країна наслідуватиме цей приклад, її імідж буде заплямований у всьому світі. Проте саме «м'яка сила» може підвищити сприйняття та створити нішу нації. М'яка сила вважається важливим чинником загальної сили країни. Це може збільшити згуртованість та рішучість людей, формувати зовнішні відносини будь-якої нації.

Теоретики виділяють 7 колон м'якої сили [2]:

- зовнішня політика;
- культура;
- освіта;
- ЗМІ;
- бізнес та торгівля;
- управління;
- люди та цінності.

Дана теорія вказує на сфери життя, на які особливо треба звертати увагу при становленні м'якої сили в державі. На цих аспектах і тримається політика м'якої сили. При цьому кожна країна має свою специфіку використання та цілі впливу м'якої сили. Розглянемо дві різні країни, які ведуть боротьбу за першість на геополітичній арені, це Сполученні Штати Америки та Китай.

США використовують м'яку силу для досягнення зовнішньополітичних цілей на підтримку військових та економічних сил. Також використовують м'яку силу для переконання, впливу та просування своїх цінностей та ідеалів. М'яка сила дозволила США розширити свій вплив і сформувати поведінку інших країн, не вдаючись до військової сили або економічного примусу. Наприклад, США використовували м'яку силу, щоб змусити інші країни прийняти таку політику, як санкції та дипломатична ізоляція проти держав-ізоїв. Одною з специфіки м'якої сили США, в просуванні культури і освіти на інші країни. Таким чином весь світ знає голлівудські фільми та серіали, а також культуру швидкої їжі.

Китай використовує м'яку силу для впливу на інші країни та просування своїх інтересів, апелюючи до їхніх інтересів, цінностей та пріоритетів. Він робить це за допомогою різних заходів, таких як надання міжнародної допомоги в цілях розвитку, спонсорство культурних заходів та спортивних змагань, а також інвестування в ЗМІ для просування своїх поглядів. Китай також використовує м'яку силу для формування глобального дискурсу та збільшення свого впливу шляхом розвитку відносин з іншими країнами та організаціями, такими як Організація Об'єднаних Націй та Світова організація торгівлі. Він також використовує м'яку силу для просування власного економічного, технологічного та політичного порядку денного.

Розглядаючи коротко дві країни, ми приходимо до висновку, що обидві держави використовують одні інструменти, але зі своєю специфікою. М'яка сила – це політика влади, яка добивається поставлених цілей більш гуманним чином. При ефективному використанні практик м'якої сили забезпечується:

- цінуванням та повагою до культурної спадщини своєї держави та популяризацією країни у світі, побудовою її привабливого образу;
- ефективним управлінням державою та можливістю впливати на міжнародні рішення в геополітичних проблемах;
- розвитком науки та освіти, які мають бути визнаними у світі;
- інноваціями та економічною привабливістю для інвесторів.

Список використаних джерел

1. Nye L. S. Soft Power. The Means to Success in World Politics. New York : Publicaff Airs, 2005. URL: https://www.academia.edu/28699788/Soft_Power_the_Means_to_Success_in_World_Politics_Joseph_S_Nye_Jr
2. Thomson S. Soft Power: Why it Matters to Governments, People, and Brands. *Brand Finance*. 25 February 2020. URL: <https://brandfinance.com/insights/soft-power-why-it-matters>

Ключові слова: м'ягка сила, геополітика, специфіка сили, США, Китай, політика 21 століття.

Keywords: soft power, geopolitics, specificity of power, USA, China, political 21 century.

Железков Андрій Іванович

*Національний університет «Одеська юридична академія»,
аспірант кафедри політичних теорій*

ТЕРОРИЗМ ЯК ЗАГРОЗА СВІТОВИХ СОЦІАЛЬНО-ПОЛІТИЧНИХ ПРОЦЕСІВ

Світові процеси сучасності динамічно розвиваються відповідаючи загрозам та викликам часу, починаючи з проблематики ХХ ст. – гонки озброєнь та холодної війни, яка в свою чергу спричинила десятки кризових ситуацій, в тому числі конфліктів та дестабілізації в різних регіонах світу. Як наслідок конфлікти часів холодної війни перетворилися на гібридні війни з застосуванням всіх сучасних методів для отримання переваги в регіоні над сусідніми державами тощо.

Соціально-політичні процеси, як зовнішні, так і внутрішні, ґрунтуються на стійкості політичної системи держав, поступальній динаміці політичних подій та процесів (наприклад: вибори, обрання кандидатів, політичних партій, їх перші кроки, формування коаліції в парламентах, політичного курсу уряду, рівень довіри виборців). Існує велика спокуса втручання за допомогою інформаційних методів та використання соціальних мереж (створення фейків, розвиток ботоферм, легенди, зворотній піар, лобіювання), що непомітно маніпулюють суспільною думкою та чинять вплив на функціонування політичної системи через окремі її частини.

Характерними для сучасності є загальна тенденція недовіри громадян до влади, зокрема в державах де є високий рівень внутрішньої нестабільності бідність, утиски прав та свобод, корупція, низький рівень громадського контролю та невдоволення політичним курсом, а також розчарування в процесах прийняття рішень, колапс політичної системи настає від початку апатії виборців до стагнації.

Як один із негативних наслідків у нестійких державах та регіонах поширене явище тероризму та організованої злочинності. Сам термін «тероризм» виник в 70 роки ХХ ст. як спрямована діяльність керуючись такими методами як страх, терор, заколот, дестабілізація державних інститутів для здійснення політичної мети. Тобто більшість таких угруповань здійснюють протиправні діяння використовуючи силові методи для досягнення мети – протидія владі, політичному курсу, робота на протилежну сторону на шкоду державному суверенітету